NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok V. Kraków, niedziela 19 marca 1922. Nr. 77.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 20 M.

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 470·— kwart. 1410·—M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . 530·— „ 1590·— „
Na prowincyi: z przesyłką poczt. 530.—, „ 1590·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową 725·—, „ 2175·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 15·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 60. Nadesłane Mk 75·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 95·—. Wiersz nonp. 1 szpalt. na 1. stronie 120 Mk Gratulacye 500 Mkp. — Ceny ogłoszeń zagr. o 100% droższe.

CUKIER

grysikowy (kryształ) i kostkowy w większym transporcie nadchodzi. Dalsze regularne transporty zapewnione.
472

„ADRIATIKA"
Kraków, Dietlowska 97.
Telefon 3179. Adres telegr.: Adriatika Kraków.

Próżnia.

Kraków, 18 marca.

(Th.) Rozdział VII. Postanowienia przejściowe. Artykuł 126. „Niniejsza Konstytucya Rzeczypospolitej Polskiej ma moc obowiązującą z dniem jej ogłoszenia, względnie — o ile urzeczywistnienie jej poszczególnych postanowień zawisło od wydania odpowiednich ustaw — z dniem ich wejścia w życie.

Wszelkie istniejące obecnie przepisy i urządzenia prawne, niezgodne z postanowieniami Konstytucyi, będą najpóźniej do roku od jej uchwalenia przedstawione ciału ustawodawczemu do uzgodnienia z nią w drodze prawodawczej".

Tak mówi Konstytucya. Ustawa zasadnicza odrodzonej Polski zapewnia, że po roku jej istnienia nie znajdzie się w Rzeczypospolitej żadne postanowienie prawne, któreby było z nią niezgodne. Konstytucya polska funduje na ogół byt państwa i możność jego rozwoju na dosyć szczerej zasadzie ludowładztwa, na pełnej wolności obywatelskiej, na zupełnej równości obywateli bez różnicy wyznania i narodowości. Taki silny fundament położył Sejm Ustawodawczy pod demokratyczne państwo. Rok tylko nal wyżej pozostawiono sobie do wyplenienia wszystkich pozostałości po zaborcach, niezgodnych z duchem demokracyi, z wolnością i równouprawnieniem obywateli.

Minął rok, ale tego uzgodnienia jeszcze niema. Nawet nie próbowano z całą powagą przystąpić do tego uzgodnienia.

Nie chcielibyśmy się zapuścić w drobnostkową kazuistykę prawniczą, ażeby wykazać, ile tych ustaw, ciążących jak zmora na życiu obywatelskiem w Polsce, jeszcze istnieje i obowiązuje w demokratycznej naszej Republice.

Nie chcielibyśmy też wykazywać, że prawnik, który stoi na czele Sejmu, mający według naszej „tymczasowej" Konstytucyi olbrzymią moc ustawodawczą i — wykonawczą — bez jego podpisu żadna ustawa nie wchodzi w życie, on właściwie promulguje wszelką ustawę! — że ten prawnik jako marszałek był w pierwszym rzędzie zobowiązanym do przestrzegania, ażeby artykuł 126 został istotnie zrealizowanym. Nie chcemy być uszczypliwymi i zwracać uwagę na fakt, że w naszych dotychczasowych rządach było tak mało prawników, a na ich czele nie stał jeszcze dotychczas wogóle żaden prawnik. Trudno naturalnie domagać się od muzyków, rolników, aptekarzy i inżynierów tej przenikliwości prawniczej, która przynajmniej od kompromitacyi chroni. Marszałek Sejmu jest prawnikiem, wybitnym, czy tylko miernym, wychowanym w szkole niemieckiej, gdzie formalistyce prawniczej tak dużo poświęca się uwagi, — on tedy powinien był istotnie czuwać nad tem, ażeby co najmniej formalnie się stało zadość choćby tylko literze prawa. Powinien był nie dopuścić do tego, ażeby nasza ustawa zasadnicza, nasza magna charta, z której jesteśmy jednak słusznie dumni, nie stała się w rok po jej istnieniu, poprostu pośmiewi-

Zakończenie obrad państw bałtyckich w Warszawie.

Warszawa. PAT. Dnia 17. 3. o godzinie 12-tej w południe zakończyła się konferencya państw bałtyckich podpisaniem w sali Prezydyum Rady Ministrów umowy (Accord Politique) między państwami reprezentowanemi na konferencyi w Warszawie. Pan minister Skirmunt jako przewodniczący konferencyi odczytał tekst umowy poczem kolejno złożyli swoje podpisy delegaci Estonii, Finlandyi, Łotwy i Polski.

Podpisana umowa dotyczy wzajemnego uznania traktatów zawartych z Rosyą, zawarcia w najbliższym czasie traktatów i konwencyi administracyjnych i ekonomicznych między reprezentowanymi na konferencyi państwami, niezawierania traktatów skierowanych przeciwko jednemu z kontrahentów, zabezpieczenia praw mniejszości narodowych i sprawy pokojowego załatwienia wzajemnych nieporozumień oraz zachowywania życzliwej neutralności w razie niesprowokowanego ataku na jednego z kontrahentów.

Po podpisaniu umowy zabrał głos przewodniczący konferencyi pan minister Skirmunt i dziękując delegatom za ich pracę, podkreślił znaczenie podpisanej umowy i zaznaczył przytem, że umowa ta przyczyni się do umocnienia pokoju oraz do postępu i dalszego pomyślnego rozwoju interesowanych państw.

W imieniu delegacyi Estonii, Finlandyi i Łotwy zabrał głos prezydent ministrów i minister spraw zagranicznych Łotwy pan Meyerowicz, który, dziękując za zwołanie konferencyi państw bałtyckich w Warszawie, stwierdził, że dokonane prace przyczynią się do umocnienia Związku państw bałtyckich, w którym znajdzie się również, według głębokiego przekonania ministra z czasem i Litwa. W dalszym ciągu swego przemówienia p. minister Meyerowicz zaznaczył, że rezultaty konferencyi warszawskiej mają jeszcze z tego powodu wielkie znaczenie, że pozwalają państwom dzisiaj w Warszawie reprezentowanym zdążać na konferencyi w Genui po linii ustalonej w koordynacyi. W końcu pan Meyerowicz podkreślił z naciskiem, że znakomite rezultaty konferencyi warszawskiej przedewszystkiem należy zawdzięczać panu ministrowi Skirmuntowi, który jako przewodniczący konferencyi wykazał niezrównany takt i umiejętność prowadzenia obrad. Dziękując za polską gościnność p. minister Meyerowicz zakończył przemówienie wzniesieniem po polsku okrzyku: „Niech żyje Polska!" Po tem przemówieniu p. minister Skirmunt ogłosił konferencyę warszawską państw bałtyckich za zamkniętą. Dokonano w końcu zdjęcia fotograficznego uczestników ostatniego zjazdu.

Warszawa. (AW). O godzinie 1 popołudniu przedstawiciele Finlandyi, Łotwy i Estonii podejmowali wszystkich uczestników zjazdu warszawskiego obiadem w hotelu Bristol. Dziś wieczorem opuszczają delegacye państw bałtyckich Warszawę.

Nowa nota Cziczerina do Polski.

(Telefonem od naszego korespondenta)

M. **Warszawa.** Krążą pogłoski w kołach sejmowych, że rząd polski otrzymał dziś notę rządu sowietów, w której p. Cziczerin wyraża protest przeciwko stosowaniu systemu tajnej dyplomacyi w stosunku do konferencyi państw bałtyckich w Warszawie.

Koniec przesilenia gabinetowego w Austryi

Wszechniemcy będą popierali rząd Schobera.

Wiedeń. PAT. Przesilenie rządowe w Austryi, które trwało już od grudnia obecnie się zakończyło. Na wczorajszem posiedzeniu przewodców stronnictw oświadczyli przedstawiciele stronnictwa wszechniemieckiego, że stronnictwo to porzuci swe dotychczasowe nieprzejednane stanowisko wobec polityki gabinetu i będzie współpracowało z innemi stronnictwami na podstawie planu użycia kredytów zagranicznych. Wobec tego gabinet Schobera pozostanie nadal u steru. Program, za którym oświadczyły się wszystkie stronnictwa jest następujący: Plan użycia kredytów uchwalony będzie w formie ustawy. Podwyższona zostanie cena wyrobów tytoniowych, podwyższone będą opłaty pocztowe telefoniczne i telegraficzne, podwyższony będzie podatek od alkoholi, cło pobierane będzie w złocie, nastąpi redukcya urzędów i liczby urzędników, przedsiębiorstwa państwowe będą usamodzielnione. Program ten ma być jeszcze przed Wielkanocą wprowadzony w życie.

skiem. Nie uczynił tego, a nikt inny się o to nie troszczył.

Tych zarzutów pod adresem czynników do czuwania nad prawem powołanych nie chcemy jednak rozwałkowywać zbytnio.

Idzie nam raczej o samo meritum.

Pytamy się: czy żyjemy rzeczywiście w państwie konstytucyjnem?

Odpowiemy na to ze wstydem i z bólem: Nie!

Kamieniem węgielnym wszelkiej konstytucyjności jest — równouprawnienie. Niema równouprawnienia. Nie mówimy o codziennej praktyce administracyjnej. Tam prawdopodobnie jeszcze długo potrwa, aż się przezwycięży wszystkie przesądy, wessane z mlekiem matki i utrzymywane i pielęgnowane przez wszystkie instytucye, które urabiają i kształtują duszę narodu — przez szkołę, prasę, zgromadzenia, trybunę sejmową aż do samej ambony. Nie mówimy o praktyce, mówimy o — papierze. Nawet ten nie ma równouprawnienia. Jeszcze dziś obowiązują stare rosyjskie ograniczenia prawne wobec Żydów. A nawet w naszej dzielnicy istnieją takie ograniczenia, chociaż w mniejszych rozmiarach. Nawet w naszej dzielnicy, w której równouprawnienie istniało prawie w pełni, nie ma skrypt dłużny, pisany po hebrajsku lub żydowsku, mocy prawnej. A to ograniczenie stoi w rażącej sprzeczności z postanowieniem artykułu 109, który gwarantuje każdemu obywatelowi „pielęgnowanie swojej mowy". Naturalnie — w byłym rosyjskim zaborze pozostały rzeczy stokroć gorsze i dokuczliwsze.

A kiedy nareszcie rząd p. Ponikowskiego zrobił minę, że chce jednak nareszcie — po roku Konstytucyi — znieść te ograniczenia, ks. Lutosławski, ten wieczny hamulec w każdym ruchu naprzód, wstrzymał Sejm od zajęcia się tą sprawą. Niema tedy równouprawnienia.

Ale pocóż mówić o spuściźnie po Moskalach, kiedy sam Sejm polski w rok blizko po uchwaleniu Konstytucyi, zabiera się do uchwalania ustaw, które zawierają postanowienia, sprzeczne z Konstytucyą.

Artykuł 96. Konstytucyi powiada: „Wszyscy obywatele są równi wobec prawa. Urzędy publiczne są w równej mierze dla wszystkich dostępne na warunkach, prawem przepisanych". Tymczasem okazuje Sejm skłonność do uchwalenia ustawy, że oficerem polskim może być tylko obywatel narodowości polskiej. Zamiast tedy uzgadniać dawne, przestarzałe, reakcyjne prawa z obowiązującą Konstytucyą, tworzy się jeszcze nowe, które z nią są niemniej rażąco sprzeczne.

Pytanie teraz jest: czy te wszystkie ograniczenia jeszcze obowiązują po dniu 17 marca? Prawnik powie: Nie! Życie jednak powie: Tak. A życie będzie silniejszem od prawnika. Życie dotychczas okazało się silniejszem od prawa, szczególnie od prawa — dobrego.

A teraz — co? Teraz powstała próżnia i nie jest wiadomem, co jeszcze obowiązuje, a co nie. Nie jest wiadomem, jakiem my rządzimy się prawem. Słyszy się, że i Rada ministrów i konwent seniorów w ostatniej chwili zatroszczyły się gwałtownie o los naszego konstytucyjnego życia. Zbierają się ministrowie, zbierają się seniorzy i jakoś uradzą cos — formalnego. Ale próżni się przez jakąś mniej czy więcej sztuczną formułkę nie zasypie. Obywatel ciągle nie będzie wiedział, pod ochroną jakiego prawa żyje, a przedewszystkiem, czy żyje rzeczywiście w państwie konstytucyjnem, wolnem i demokratycznem.

A [illegible] u nas stronnictwa, które utrzymują, że Sejm Ustawodawczy już swoje pensum spełnił, bo już zrobił Konstytucyę. Teraz nago stoi fakt przed naszemi oczyma, że jeszcze Konstytucyi niema, że jest najwyżej jakiś niedorozwinięty szkielet do Konstytucyi, którą się musi dopiero rozbudować, ażeby się stała zdolnym do życia organizmem.

Jesteśmy mocno przekonani, że Konstytucya by była niewątpliwie już rozbudowana w roku po jej uchwaleniu, gdyby nie było tylu „wstecznych myśli", dążących jedynie do wykoszlawiania wszystkiego tego, co w ustawie zasadniczej jest istotnie wolnościowego i co w niej faktycznie gwarantuje obywatelom równe prawa. Gdyby się nie wytężało całego mętnego rozumu do wymyślania różnych sposobów krępowania swobody i uszczuplania pełnego prawa obywatelskiego, choćby przy układaniu ordynacyi wyborczej, toby się miało i czas i wolną głowę do pomyślenia o tem, co dla Państwa jest istotnie fundamentalnem. Wtedy nie pozostawionoby nas w — próżni.

Przesilenie rządowe w Anglii trwa.

Obecny rząd za kilka tygodni nie będzie istniał. — Złowróżebna odmowa Derby'ego. — Nowy rząd — rządem konserwatystów. — Lloyd George zażąda votum zaufania. — Oszczędności Anglii.

Londyn. PAT. (Reuter) W czasie dyskusyi nad traktatem irlandzko angielskim oświadczył w Izbie lordów lord Courzon, że obecny rząd za kilka tygodni zapewne już nie będzie istniał. W kołach politycznych zapanowałc wrażenie, że należy się liczyć z bezpośrednim przesileniem rządowem. Wielkie znaczenie przypisują zgromadzeniu mającemu się odbyć dnia 17 marca, na którem będzie przemawiał lord Derby oraz przewodniczący urzędu handlowego Baldwin.

Londyn. PAT. (Biuro Wolffa) Sprawozdawca parlamentarny „Timesa" donosi, że odmowa lorda Derby'ego przyjęcia sekretaryatu stanu dla Indyi nie wróży długiego trwania koalicyi. Polityczny korespondent „Daily Mail" sądzi, że koalicya w szybkim tempie się rozpada i nic jej nie może uratować. „Daily Chronicle" pisze, iż w kołach konserwatywnych sądzą, że Churchill zdecyduje się wstąpić do rządu konserwatywnego pod kierunkiem Chamberlaina na wypadek gdyby Llord George ustąpił. Według „Morning Post" uchwalił wczoraj Junior Constitutional Club rezolucyę, stwierdzającą potrzebę, aby partya konserwatywna przy wyborach postawiła samodzielnie kandydatów.

Paryż. PAT (W. B. K.) Londyński korespondent „Echo de Paris" donosi, że większość partyi konserwatywnych zajmuje stanowisko nieprzyjazne dla Lloyda George'a. To też było powodem odmowy lorda Derdy'ego. Rząd konserwatywny, który nastąpi po gabinecie Lloyda George'a już się dokładnie zarysowuje.

Hanower. PAT. (Radio) Według „Daily Mail" Lloyd George przed samą konferencyą genueńską zażąda votum zaufania od Izby gmin.

Londyn. (AW) W dopiero co wyszłej księdze białej znajduje się zestawienie budżetu dla zaczynającego się z dniem 1 kwietnia nowego roku finansowego w Anglii. Na wydatki na rzecz armii floty jest proponowany 127.000.000 funtów szterlingów. Etat angielskiej siły zbrojnej wykazuje w porównaniu z zeszłym rokiem oszczędności w kwocie 79.000.000 funt. szterl. Również jest proponowanem obniżenie kosztów na rzecz urzędów cywilnych.

Zamach fascistów na Rjekę.

Rzym. PAT. (WBK.) Dzienniki donosząc o nowym zamachu w Rjece piszą, iż faszyści zażądali plebiscytu nad tem, czy Giuratti ma być prezydentem. Temu żądaniu sprzeciwili się republikanie. Gdy w Komitecie Obrony okazało się porozumienie niemożliwe, porucznik Cabruna, komendant zbrojnej grupy faszystów rozpędził Komitet Obrony i oddał władzę w ręce Rady wojskowej, która poleciła oddziałom zbrojnym obsadzić budynki publiczne.

Stanowisko Włoch.

Rzym. PAT. (Ag. Stefani). W dyskusyi nad oświadczeniem rządowem w Izbie oświadczył minister spraw zagranicznych Schanzer, że widzi się zmuszonym krótko omówić sprawę rjecką. Traktatem w Rapallo zobowiązały się Włochy uroczyście respektować wolność i niezawisłość państwa rjeckiego. Gdyby naruszyły te zobowiązania, ucierpiałaby ich powaga wielkiego mocarstwa, a szczególniej ucierpiałby ich autorytet w łonie Ligi Narodów.

Z obrad Rady ministrów.

Warszawa. PAT. Rada ministrów na posiedzeniu z dnia 16 marca wysłuchała sprawozdania prezesa komisyi reewakucyjnej i specyalnej w Moskwie o działalności tych komisyi.

Powołano ponownie min. Stesłowicza do komitetu politycznego Rady ministrów.

Wypowiedziano się przeciwko ustawie o daninie z majątków lasowych na cele odbudowy, wniesionej z inicyatywy poselskiej i postanowiono przedłożyć sejmowi własny program sfinansowania odbudowy wsi i miast z uwzględnieniem obciążenia tych właścicieli wsi i lasów, którzy obowiązkowi z tytułu kontygentu drzewa nie uczynili zadość.

Następnie rada ministrów przyjęła projekt noweli do ustawy z dnia 2 sierpnia 1919 r. o organizacyi władz administracyjnych drugiej instancyi i projekt noweli do ustawy z dnia 29 kwietnia 1919 r. o organizacyi i zakresie działania ministerstwa robót publicznych.

Dalej uchwaliła rada ministrów rozporządzenie o utworzeniu okręgowego urzędu ziemskiego w Bydgoszczy i skasowaniu tych urzędów w Kaliszu, Łomży i Radomiu, zastrzegła dla ministrów i kierowników ministerstw prawo podpisywania ustaw i rozporządzeń, ustaliła wytyczne przy zawieraniu umowy konsularnej z Rosyą i Ukrainą, zajęła stanowisko wobec poselskich propozycyi zmiany w projekcie noweli do ustawy o ochronie lokatorów, wreszcie zatwierdziła szereg wniosków personalnych.

Tajne posiedzenie Rady ministrów.

(Telefonem od naszego korespondenta)

M. Warszawa. Dziś odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Rady ministrów. Zarówno temat obrad jak i przebieg posiedzenia trzymany jest w ścisłej tajemnicy.

O ustawy niezgodne z konstytucyą.

(Telefonem od naszego korespondenta)

M. Warszawa. Dziś w południe rozpoczęły się obrady konwentu seniorów w sprawie wniesienia przez rząd do sejmu ustawy zmieniającej wszystkie dotychczasowe ustawy i teksty niezgodne z konstytucyą. Fakt ten miał być dokonanym w ciągu roku od uchwalenia konstytucyi do dnia dzisiejszego. W imieniu rządu wystąpił minister Stesłowicz z wnioskiem przedłużenia terminu dokonania tych zmian o 1 rok. Konwent seniorów sprzeciwił się tej propozycyi min. Stesłowicza. Po szczegółowej rozprawie postanowiono wezwać rząd, aby w ciągu tygodnia przedstawił komisyi konstytucyjnej względnie prawniczej wnioski w sprawie wykonania art. 126 konstytucyi.

Likwidacya Banku austro-węgierskiego

Osiągnięcie porozumienia. -- Polsce przypadnie około 53 mil. kor. w złocie.

Kraków, 18 marca.

(ben) Przeciągające się już od przeszło 3 lat rokowania w sprawie likwidacyi Banku austro-węgierskiego doprowadziły wreszcie w ostatnich dniach do porozumienia między ustanowionymi w myśl traktatu w Saint Germain likwidatorami, reprezentantami państw sukcesyjnych oraz delegatami Banku. Porozumienie to wymaga jeszcze zatwierdzenia przez komisyę reparacyjną i ratyfikacyi parlamentów niektórych państw sukcesyjnych, w zasadzie nie ulegnie jednak już zmianom.

Dla Polski przedstawia uzyskanie porozumienia tę korzyść, że uzyska ona nareszcie pewną część zapasu złota byłego Banku austro-węgierskiego i zasili w ten sposób podkład złota we własnej instytucyi emisyjnej. Jak wielką będzie ta część przypadająca Polsce, nie można jeszcze ustalić na podstawie dotychczasowych komunikatów o wynikach odnośnej konferencyi, niewiadomo bowiem, według jakich zasad ułożony został wspomniany w tych komunikatach klucz rozdziału, jak również niewiadomo dokładnie, ile wynosi cały pozostały zapas złota. W przybliżeniu oceniają go na około 200 milionów złotych koron austryackich, przypuściwszy zaś, że podstawą podziału między poszczególne państwa sukcesyjne będzie liczba ludności, dojdziemy do cyfry około 30 milionów, jako przypadającego Polsce udziału. W walucie polskiej czyni to około 18 miliardów, a więc cyfrę bądź co bądź wcale pokaźną.

Z innych szczegółów porozumienia ważnem jest postanowienie, że długi byłego państwa austryackiego i węgierskiego wobec Banku, wynoszące 22 względnie 10.9 miliardów koron, zaciągnięte na prowadzenie wojny, uznane zostają za umorzone. W zamian za to ustąpiła jednak Austrya i Węgry po 2 i pół miliona złotych koron z przypadających im udziałów, które to kwoty rozdzielone zostaną między pozostałe państwa sukcesyjne. Również przejęły oba powyższe państwa długi zaciągnięte przez Bank austro-węgierski za granicą dawnych Austro-Węgier i odpowiadają za nie podobnie jak za własne pieniądze papierowe. Z drugiej strony posiadał Bank zagranicą znaczne kapitały, które w czasie wojny zostały zasekwestrowane i użyte na cele odszkodowania. Rządy Austryi i Węgier mają wynagrodzić Bankowi te straty a uzyskane stąd kwoty mają być rozdzielone pomiędzy państwa sukcesyjne.

Akcyonaryusze Banku nie mają żadnych praw do pozostałego zapasu złota, lecz zaspokoić się mogą tylko z innych aktywów, wśród których najpoważniejszą pozycyę stanowią budynki filij Banku w republice austryackiej oraz drukarnia wraz z urządzeniem. Natomiast budynki bankowe w Wiedniu, Pradze i Budapeszcie zostaną sprzedane na rachunek masy likwidacyjnej, do której mają wyłączne prawo państwa sukcesyjne.

Postanowiono również rozdzielić pomiędzy państwa sukcesyjne fundusz pensyjny dla emerytowanych urzędników Banku austro-węgierskiego, w zamian za co zobowiązują się te państwa wypłacać im emerytury przystosowane do obecnych stosunków drożyźnianych.

Tak tedy zakończył swe przeszło 100-letnie istnienie Bank austro-węgierski, który pod kierownictwem szeregu wybitnych finansistów, między innemi przez czas jakiś także Bilińskiego spełniał naogół poprawnie swe funkcye centralnego Banku emisyjnego. Stosowane przez niego zasady regulowania kursu waluty były niejednokrotnie przykładem dla innych państw, tak np. odnośnie do wprowadzonej przezeń polityki dewizowej.

—oo—

Ciekawa transakcya

na szkodę państwa polskiego.

„Frankfurter Zeitung" podaje następującą, wielce ciekawą wiadomość, która o ile jest prawdziwa, rzuca charakterystyczne światło na działalność naszych placówek wojskowych zagranicą:

„Podczas gdy komisya kontrolująca ententy w Niemczech składająca się z całej armii urzędników utrzymywanych przez rząd niemiecki — wydobywała z Niemiec ostanie kule karabinowe — wtedy i sprzymierzona z Francyą Polska starała się pozyskać dla swej armii niemieckie kule karabinowe. Przy tej sposobności jednak dała się oszukać Polska w r. 1920 przez szwedzką bandę przemytników, która obiecała przewieźć 60.000.000 kul karabinowych z Niemiec i pod tym pozorem wyłudziła od rządu polskiego 1 milion szwedzkich koron (1 miliard pol. marek). Ten „interes" został dokonany przez wojskowego attache polskiego poselstwa w Sztokholmie. Patronów tych Polska nie otrzymała nigdy, pozbyła się jednak tych pieniędzy i nie odzyska ich już z pewnością nigdy. Sprawa cała jest komiczna tak z punktu widzenia dyplomacyi, jak i „interesu". Widocznie polski attache wojskowy w Sztokholmie nie musi być zbyt ceniony w Warszawie". Tyle „Frankurter Zeitung".

Pominąwszy komentarze pisma niemieckiego sam fakt jednak nasuwa smutne refleksye i radzi bylibyśmy, gdyby je mogło zdementować urzędowe doniesienie naszych władz....

—oo—

Ceny wytyczne na marzec.

Komisya dla badania cen w Krakowie ustaliła na mies. marzec br. następujący wykaz cen wytycznych, zatwierdzony przez komisyę wojewódzką:

Ziemiopłody:

Żyto za 100 kg 9800—10000 mk, pszenica 14800—15000 mk, jęczmień 8500- 8900 mk, owies 9500—9700 mk. Mąka żytnia raz. 1 kg 115—120 mk, 70% 145—150 mk, pszenna 40% 248—250 mk, pszenna chlebowa 145—150 mk, chleb razowy 115 mk, pytlowy 150 mk, bułki o wadze 6 dkg 15 mk.

Jarzyny.

Ziemniaki za 1 kg 42—45 mk, kapusta biała 120—150 mk, włoska 230—250 mk, marchew 90—100 mk, buraki 35—40 mk, groch polny 135—145 mk, fasola biała 155—160 mk, cebula 150—160 mk.

Nabiał i jaja.

Mleko niezbierane hurt. 1 litr 115 mk, na Rynku 125 mk, w sklepach 125 mk, zbierane hurt. 70 mk, na Rynku 80 mk, w sklepach 85 mk, masło kuchenne 1600 mk, deserowe 1900 mk.

Mięso i wędliny.

Wołowina 1 gr. za 1 kg 290 mk, 2 gr. 280 mk, 3 gr. 270 mk. Mięso koszerne o 70 mk drożej we wszystkich trzech grupach. Szynka pragska surowa 575 mk, kiełbasa surowa 420 mk, polędwicowa 830 mk, krajana 520 mk, siekana lepsza 520.

Artykuły różne.

Cukier grysikowy 1 kg 700 mk, sól warzonka 92 mk, sól bocheńska mielona 67 mk.

Kawjarnie i restauracye:

Kawa biała z sacharyną jedna piąta litra 50 mk, czarna z sach. jedna ósma litra 35 mk, herbata z sacharyną ¼ litra 25 mk.

Mleko słodkie lub kwaśne, jaja, jajecznica z dodatkiem 50% do każdorazowych cen targowych, masło 40%.

Pieczywo do każdorazowych cen targowych 20%. Dla lokali II-rzędnych ceny o 10% niższe jak w I-rzędnych. Dla restauracyi hotelowych ceny o 20% wyższe jak w I-rzędnych. Dla restauracyj z kuchnią rytualną ceny o 40% wyższe.

Powyższe ceny dla restauracyi i kawiarni ustalone przez komisyę cennikową Magistratu m. Krakowa dnia 23 lutego 1922 r., L. 965-22, III B, Apr.

DR. JEREMIASZ FRENKEL.

Hatkufa XII.

4

Ciąg dalszy.

I jeszcze jedna rzecz ciekawa: Ameryka, która w literaturze żydowskiej najsilniej reprezentuje żywioł modernistyczny, obdarza nas w „Hatkufie" utworami najpoważniejszego kalibru, bo takimi, które sięgają już w dziedzinę filozofii. W ostatnim tomie mamy dwa takie poematy. „Lelahawa" (Noc miłosną) Halkina i „El nafszi" (Do mej duszy) Feinsteina. Poemat Halkina jest głębokim, panteistycznym hymnem na cześć miłości. Krótka oda Feinsteina chce ogarnąć niezbadaną wędrówkę duszy ludzkiej od chaosu prabytu do chaosu nieskończoności.

Icchak Kacenelson nie jest filozofem Ale jest on bezsprzecznie bardzo wybitnym talentem poetyckim. Jego wielki poemat „Bne-harim" (Dzieci gór) działa bardzo silnie na nas swą żywą rytmiką, trafnym męskim rymem i słoneczną treścią.

Jest to, mojem zdaniem, najlepszy z jego dotychczasowych utworów i „clou" poetyckiej części ostatniej „Hatkufy". Ta legenda — czy też bajka poetyczna -- wejdzie do skarbca naszej poezyi jako klejnot, który nigdy wartości nie straci. Ma ona już starsze siostry w naszej literaturze — „Gamadelajil" Bialika i niektóre wiersze w. Kohana „Melech-Israel" — przewyższa je jednak nie tylko rozmiarami, lecz także siłą i pięknem. Nie jestem na tyle biegły w teoryi estetycznej, aby módz określić, czem mnie ten poemat tak oczarował, sam Kacenelson lubi tłumaczyć swym znajomym tajemnicę piękna tego jego poematu, w którym i on sam się bardzo lubuje — ale bez szczególnego skutku. Faktem jest, że nie mogę się od tego poematu oderwać, mimo iż go już dużą ilość razy czytałem. Może mi się kiedyś uda znaleść formułkę analityczną tego faktu -- na razie zadawalniam się stwierdzeniem faktu.

Natomiast dużo głębsza pod względem treści „Ruth" Fichmana — nie zostawia po sobie silnego wrażenia. Mojem zdaniem głównie dlatego, że obraz biblijnej „Ruth" nie schodzi nam z oczu podczas czytania i zasłania swą gigantyczną prostota finezye subtelnej przeróbki nowoczesnej. Aby użyć banalnego przykładu: ma się takie uczucie, jakiego zaznać musi mąż, który bardzo kochał swą pierwszą żonę, podczas najwyszukańszych pieszczot — drugiej żony. To są przykrości, połączone zawsze z „drugim ziwtugiem". Nie ulega wątpliwości, że Fichman postawił sobie wcale niełatwe zadanie: dopowiedzieć wszystko to, co biblia tylko napomknęła; poddać ścisłej psychologicznej analizie te wszystkie uczucia świadome i podświadome, które nas wypełniają przy czytaniu sielanki biblijnej; wprowadzić żywioł idealny, gdzie go w chłopskiej ideologii utworu starohebrajskiego niema. Lecz czy to wszystko nie psuje owego obrazu sielankowego, który nam towarzyszy od ławy szkolnej? Czy wszystko w nas nie stawia jak najsilniejszego oporu przeciw takiej rekonstrukcyi arcydzieła archaicznego, które odbiera mu wszystkie jego cechy charakterystyczne?

(Dokończenie nastąpi).

Przegląd polityczny.

Łotwa, Litwa i Polska.

Na ten temat udzielił łotewski prezydent ministrów p. Mejerowicz prasie warszawskiej następujących wyjaśnień:

Wobec konfliktu polsko-litewskiego zachowuje Łotwa całkowitą neutralność. Gdyby którakolwiek ze stron, Polska czy Litwa, poprosiła nas o „dobre usługi" chętnie podjęlibyśmy się akcyi pośredniczącej, gdyż z całego serca pragniemy jaknajszybszej likwidacyi sporu polsko-litewskiego. Spór ten przeszkadza ziszczeniu się idei związku bałtyckiego, tamuje tranzyt i jest używany przez pewne odłamy społeczeństwa naszego, ciążące, ze względu na bliskość rasową, ku Litwie — do wystąpień antypolskich.

O stosunkach polsko-łotewskich, którym — jak wiadomo, stała dość silnie na przeszkodzie przeprowadzona przez rząd łotewski reforma rolna, pozbawiająca wielu obywateli polskich ich własności ziemskiej, powiedział p. Mejerowicz co następuje:

W prasie polskiej spotkałem się z nieprzychylnym dla nas twierdzeniem, jakoby nasza reforma rolna wymierzoną była przeciw Polakom. W istocie zaś skierowaną jest przeciw wszystkim większym posiadaczom ziemskim bez różnicy narodowości. Zresztą, przeprowadzenie tej reformy było dla nas koniecznością polityczną; aby uchronić kraj przed bolszewizmem, uchwaliliśmy ją, przewidując pewne ujemne skutki ekonomiczne. Aby jednak nie stała się krzywda obywatelom ziem-

SALA KAHAŁU ZYD. TOW. SPIEW. „SZIR"
W sobotę, dnia 18-go marca 1922 roku
KONCERT ZYD. PIESNI LUD.
w wykonaniu chóru „Sziru", ze współudziałem pp. Brinn i Immerglück. 467 Początek punktualnie o godzinie 8 wieczór.

skim, Konstytuanta uchwali, że otrzymają oni odszkodowanie w sumie przedwojennej wartości ziemi, będą mogli również zatrzymać dwory, aby nie rozstawać się ze staremi gniazdami. Sprawy mniejszości narodowych zostaną uregulowane zgodnie z postulatami Ligi Narodów. Polakom chętnie udzielimy dalej idących przywilejów, oczekując wzajemności. Przewinienia niższych funkcyonaryuszy, którzy w kilku przypadkach przekroczyli swą władzę, zostały surowo ukarane. Resztę drobnych nieporozumień wyjaśni definitywnie konferencya obecna, na której też postaramy się znaleźć podstawy wspólnej pracy".

Finlandya i Rosya.

Bawiący w Warszawie minister spraw zagranicznych Finlandyi p. Holsti udzielił współpracownikowi „Kur. Pol." następujących informacyj o stosunku Finlandyi do Rosyi:

Od czasu, gdy 15 października 1920 r. zawarła Finlandya z Rosyą traktat dorpacki, staraliśmy się utrzymywać z nią dobre sąsiedzkie stosunki. Niestety, nie spotkaliśmy się z analogicznym dążeniem z jej strony. Rząd sowiecki czynił rozmaite trudności przy wypełnianiu warunków traktatu.

Przedewszystkiem, w sprawach repatryacyi. Tamowali ją ciągle, aż wreszcie zmusili nawet naszą komisyę repatryacyjną do opuszczenia Petersburga. Zaledwie pięć tysięcy Finlandczyków zdołało powrócić do ojczyzny. Conajmniej drugie tyle pozostało jeszcze w Rosyi. Wielu z nich ginie w więzieniach bolszewickich. Pozatem rząd sowiecki zobowiązał się w traktacie pokoju do udzielenia autonomji lokalnej Karelji Wschodniej. Nietylko nie spełnił swej obietnicy, ale stosował taki ucisk względem ludności, że ubiegłej jesieni żywiołowo wybuchło powstanie. Przez trzy miesiące garstka ludzi walczyła ze swymi ciemięzcami, aż wreszcie uległa przemocy. Obecnie w Karelii panuje — zdaniem rządu sowieckiego — spokój, lecz — naszym zdaniem jest to spokój śmierci. Nieszczęsna ludność Karelii masowo opuszczała ją, uchodząc od rabunku i pożogi, znosząc głód i chłód straszliwy; wszak mrozy ostatnie dochodziły do 40 stopni Celsiusza. Uchodźcy w liczbie około 10 tysięcy znaleźli chwilowe schronienie w Finlandyi. Pomimo wszystko, jednak, o ile by Rosya postanowiła stosować się odtąd do postanowień traktatu dorpackiego, gotowi bylibyśmy wziąć udział w jej odbudowie.

I tu zdaniem naszem należy: A ponieważ sojusz fińsko-polski byłby właśnie obliczony na to „niebezpieczeństwo" i niejako by je prowokował rozważyć projektodawcy tego sejmu winni bardziej się zastanowić przed dorzuceniem oliwy do ognia.

GŁOSY PRASY O KONFER. BELGRADZKIEJ MAŁEJ ENTENTY I POLSKI.

Prasa rumuńska omawiając konferencyę belgradzką podkreśla zupełną zgodność i jednolitość akcyi czterech mocarstw biorących udział w konferencyi i wymienia trzy kierownicze zasady jednomyślnie ustalone w Belgradzie, a mające być podtrzymane na konferencyi w Genui, są niemi: nienaruszalność wszystkich zawartych traktatów pokojowych, czynny i realny współudział w dziele odbudowy Europy, wreszcie przyjęcie postawy wyczekującej odnośnie do Rosyi sowieckiej aż do czasu uzgodnienia stanowiska przez mocarstwa sprzymierzone.

Prasa włoska omawiając wyniki konferencyi belgradzkiej pisze: Przystąpienie Polski na terenie ekonomicznym do małej ententy tworzy w Europie środkowej blok 70 milionów ludzi. Ententa, w skład której wchodziły dotąd trzy państwa, staje się obecnie faktycznie czwórporozumieniem. W ten sposób Polska postarała się w obliczu konferencyi genueńskiej nadać większą powagę i moc swojemu stanowisku i swoim interesom ekonomicznym.

Czy Panie i Panowie
zdają sobie sprawę jak szkodliwymi pasożytami są wągry — które, o ile się ich nie usuwa — niszczą cerę tak, że twarz z czasem staje się porowata. By temu zapobiedz, spieszcie do Laboratoryum kosmetycznego 418
Franciszki Budziaszek, Kraków, Grodzka 3.

Wielka dyskusya palestyńska w angielskiej Izbie gmin.

Przemówienie Churchilla.

Londyn 11 marca. (ŻBK.). Dyskusya, o której krótką wzmiankę podaliśmy przedwczoraj w angielskiej Izbie gmin, miała przebieg następujący: Minister kolonii Churchill omawia w obszernym referacie położenie i budżet w Iraku, poczem przechodzi do sprawy palestyńskiej. W roku 1921 wyniosły angielskie wydatki w Palestynie 8000000 funtów szterlingów. Wydatki w roku bieżącym zmniejszą się do sumy 4 milionów funtów. Mowca wyraża nadzieję, że dadzą się zredukować w przyszłym roku do 2,000,000 funtów. Ten stan rzeczy jednak nie jest absolutnie zadawalający. Zachodzi pewna zasadnicza różnica pomiędzy polityką rządu wobec Iraku z polityką w Palestynie. W Iraku może rząd swobodnie prowadzić politykę, która niewątpliwie przyczyni się do podniesienia dobrobytu mieszkańców. W Palestynie natomiast jesteśmy zmuszeni stosować politykę, która w sobie jest bezwzględnie sprawiedliwą, z konieczności jednak musi ona napotykać na opór części z pośród większości mieszkańców tego kraju.

Mowca niema zamiaru ponownie roztaczać całej sprawy syonizmu i obietnicy, udzielonej w czasie wojny przez rząd angielski. Są to nasze trudności i niesłusznie byłoby twierdzić, że faworyzujemy politykę syońską. Zwracając się do posłów, oświadcza mowca, że z jednej strony upoważniają oni rząd do dotrzymania słowa z drugiej zaś uskarżają się na to, że w Palestynie zachodzą pewne trudności i kwasy. Ubiegły rok w Palestynie był nawskroś pokojowym. Wydarzyły się wprawdzie chybione wykroczenia w Jerozolimie w listopadzie, w Jaffie zaś w maju, naogół jednak w kraju panował spokój choć nie zamierza mowca twierdzić, jakoby zdenerwowanie wśród ludności arabskiej już ustało. Imigracya żydowska była ściśle obserwowana, ze stanowiska zaś polityki kontrolowana. Uczyniono wszelkie wysiłki, by zabezpieczyć mienie obywateli, którzy pragną odbudowy kraju. Nie chcemy mieć kraju, któryby był zalany przez bolszewizm, przez ludzi zmierzających do obalenia ustroju w Palestynie. W bieżącym roku przybyło do Palestyny około 9,000 imigrantów, którzy przywieźli z sobą własne poglądy na tryb życia.

Organizacya syońska

wydała w kraju blisko milion funtów szterlingów. Uczyniono pewne postępy w doniosłych pracach nad wyzyskaniem sił wodnych Jordanu. Raźno postępuje naprzód praca na roli i budowa gościńców. Nie ma najmniejszych podstaw do przypuszczenia, jakoby ruch ten, utrzymany w pewnych granicach, nie przyniósł ze sobą powiększenia materyalnego dobrobytu w całym kraju, w szczególności zaś ludności arabskiej. Mowca oświadcza, że wiele trudności nastręczał mu projekt konstytucyi kraju.

Delegacya arabska i inni Arabowie, z którymi mowca konferował zadawali pytanie: „Jeśli jesteście w stanie dać Irakowi wolny ustrój dlaczego nie możemy i my podobnego ustroju uzyskać?" Postanowiłem też — oświadcza Churchill — możliwie jaknajbardziej uwzględnić ich żądania przez ustanowienie reprezentatywnych instytucyi. Nie mogłem jednak uczynić coś, coby mi uniemożliwiło spełnić przyrzeczenia, do których zobowiązani jesteśmy przez politykę syońską. Obowiązkiem moim jest zachować władzę celem wykonania tych obietnic w ręku rządu centralnego.

Należy jedynie uczynić pewne zastrzeżenia odnośnie do koniecznych środków w tym kierunku, abyśmy mogli przyrzeczenie nasze udzielone wobec Europy wypełnić. Nie mogę zaręczyć, że w przyszłości nie wywiążą się jakieś nieporozumienia. Nie mogę tego przyobiecać ani w odniesieniu do Iraku, ani też do Palestyny. Mogę tylko stwierdzić, że uważam, iż zapoczątkowany przez nas kurs wśród tych okoliczności jest najlepszy. W roku bieżącym więcej względów przemawia za tem, ażeby spodziewać się powodzenia aniżeli to było w roku ubiegłym. A jeśli Izba ostatniego roku doszła do przekonania na podstawie ówczesnego stanu rzeczy, że należy zaakceptować plan kontynuowania okupacyi w Iraku i Palestynie, te względy zeszłoroczne przemawiają daleko jaskrawiej za tą aprobatą.

Nad przemówieniem min. Churchilla wywiązała się dyskusya, której dokładniejszy przebieg podamy w jutrzejszym numerze.

Zamknięcie II. sesyi Asefath Haniwcharim.

Jerozolima 13 marca. (Ż. B. K.) Wczoraj została zamknięta druga sesya Zgromadzenia Delegatów. Załatwiono cały szereg spraw, odnoszących się do organizacyi gmin żydowskich w kraju i opodatkowania mieszkańców. Temsamem został porządek dzienny wyczerpany.

W końcu ostatniego posiedzenia, które przeciągnęło się do północy, urządzili delegaci serdeczną owacyą Usyszkinowi z okazyi uroczystości jubileuszu jego czterdziestoletniej, niezmordowanej pracy syońskiej. Do owacyi przyłączyli się nawet delegaci, grupujący się około „Doar Hajom".

Druga sesya przyczyniła się znacznie do wzmocnienia autorytetu palestyńskiej egzekutywy syońskiej. Jedynie część delegatów ortodoksyjnych i mizrachistycznych nie brała udziału w uroczystościach, jako że trwają oni nadal na tem stanowisku, że należy znieść prawo wyborcze kobiet. Udział delegatów był na sesyi tym razem bardzo liczny.

ZE SPRAW ŻYDOWSKICH W KRAJU.

Bojkot Żydów na Targu poznańskim.

(B. P. O. S.). Wielu kupców i przemysłowców, przeczytawszy zawiadomienia w pismach żydowskich o „Targu poznańskim", zwróciło się do Komitetu organizacyjnego „Targu poznańskiego" z prośbą o pozwolenie wystawienia swoich towarów i wyrobów na „targu".

Lecz jakież było ich zdumienie, gdy wszyscy otrzymali odpowiedzi odmowne na ich oferty.

Widać z tego, że „Targ poznański" bojkotuje kupców i przemysłowców żydowskich i nie chce im udzielić żadnego miejsca na wystawie.

(Dos Naje Leben. Białystok).

* * *

(B. P. O. S.). Dotychczas wyjeżdżała z Warszawy na targ w Poznaniu grupa rzeźników żydowskich, którzy zakupywali woły dla rynku warszawskiego. W tym tygodniu gdy rzeźnicy ci przybyli do Poznania, napadli na nich rzeźnicy chrześcijanie z kijami w rękach, krzycząc: „Nie potrzeba nam kupców żydowskich". Rzeźnicy żydowscy musieli odjechać do Warszawy z niczem.

(N. Hajnt, dn. 16 bm.).

ZE ŚWIATA ŻYDOWSKIEGO.

ALFRED NOSSIG O BOLSZEWIŹMIE I ŻYDOSTWIE.

Wiedeń. (ŻBK). Znany literat i rzeźbiarz żydowski dr Alfred Nossig wygłosił we Wiedniu szereg odczytów o bolszewiźmie w Rosyi. Onegdajszy wykład poświęcony był wyświetleniu

stosunków pomiędzy bolszewizmem a żydostwem.

Nossig wywodził: Z faktu, że wśród rosyjskich komisarzy ludowych jest kilku Żydów, a raczej ex-Żydów, wyciągnięto nawskroś fałszywy wniosek, jakoby świadczyło to o usiłowaniu żydostwa, zmierzającem do „opanowania światem przy pomocy bolszewizmu. Referent wykazał na szeregu faktach, że wciąganie osób pochodzenia żydowskiego do bolszewickich sfer rządzących, jest wyraźnym zamiarem władców sowieckich, zmierzającym nie tylko do skaptowania Żydów w Rosyi, lecz także w pierwszym rzędzie do

zamaskowania właściwych sprawców rosyjskiego chaosu.

W ciągu jednak ostatnich kilku lat wyszło na jaw, że przywódcy bolszewiccy pochodzenia żydowskiego, nie tylko formalnie, lecz także i duchowo wypierają się tego, a nawet okazują szczególną skłonność do szykanowania i gnębienia dawnych współbraci. Nie dziwota więc, dlaczego Żydzi rosyjscy sprzeciwiają się tendencyom bolszewickim, odwracając się ze wstrętem od przywódców bolszewizmu, chociażby pochodzili oni z własnych sfer. Na podstawie panujących obecnie stosunków w Rosyi dzisiejszej można stwierdzić, że nie żydostwo bolszewizmem lecz bolszewizm żydostwem posługuje się do szerzenia swych tendencyi.

Na odczyt Nossiga przybyło wielu wybitnych polityków i dyplomatów zagranicznych którzy z wielką uwagą słuchali wywodów prelegenta.

NADESŁANE.

Niniejszem donosimy, iż po gruntownem odrestaurowaniu

Kawiarni, Restauracyi i Baru

„ROYAL"

oddajemy lokal do użytku P. T. Publiczności w niedzielę, dnia 19-go bm. o godz. 3 popoł. 1954

CODZIENNIE KONCERT

PIERWSZORZĘDNEJ

:: ORKIESTRY SALONOWEJ. ::

Potrawy jakoteż napoje doborowej jakości. Przedsiębiorstwo będzie prowadzone na wzór pierwszorzędnych zakładów zagr. i zadowoli wymagania najwybredniejszej P. T. Publiczności. ZARZĄD.

Listy zwrócone z poczty pod „Prawda" proszę przesłać do Administracyi Nowego Dziennika pod tą samą szyfrą. 531

Manipulant tartakowy

z ośmioletnią praktyką, zmieni posadę. Zgłoszenia pod „Manipulant" do Admin. N. Dz. Pośrednictwo wynagrodzę. 537

Chemicznie czyści i farbuje

„Czystość"

w KRAKOWIE, KOLETEK L. 9.

Filie: 431

Sławkowska 23, św. Sebastyna 3, Długa 27 i Podgórze, Kalwaryjska 5.

KLOCE

jodłowe, świerkowe, loco wagon

kupuje i przyjmuje do przetarcia

474 TARTAK PAROWY

Engel i Huttrer w Lisku Łukawicy

REDAKTOR

„Nowego Dziennika" poszukuje natychmiast umeblowanego pokoju przy rodzinie. Zgłoszenia do administracyi pod „Redaktor". Pośrednictwo niewykluczone.

HELA FASSÓWNA — HERMAN MARFF
Przemyśl — zaręczeni — Kraków
539 w marcu 1922 roku.

KINO WANDA

Od soboty 18 do czwartku 22 marca 1922 r.

Wielka tragedya konfliktów życiowych podług powieści Bissona

„MADAME X"

w której artystka amerykańska Paulina Frederick odtwarza w sposób mistrzowski konflikt między matką, synem i ojcem.

:-: :-: KRAKOW, UL. SW. GERTRUDY L. 5. :-: :-:

NA MARGINESIE.

Gdyby nie litery hebrajskie...

Gdyby nie litery hebrajskie, nie byłoby dziś może całej kultury, którą ludzkości dał naród żydowski. Nie byłoby biblii, proroków, nie byłoby prawdopodobnie religii chrześcijańskiej i... „Głosu Narodu".

A gdyby mimo to był „Głos Narodu", to nie miałby na czem kruszyć zębów, ani na co plwać nienawiścią...

Ale na nieszczęście istnieją litery hebrajskie, które światu dały antytezę tej etyki, wcielaną przez „Głos Narodu".

I dlatego też nie dziwimy się, że „Głos Narodu" cieszy się z uchwały „Rozwoju akademickiego", **aby wszcząć akcyę bojkotowania i usuwania plakatów hebrajskich,** „prowokujących uczucia mieszkańców-Polaków".

Litery hebrajskie są bolesnem przypomnieniem tej górnej etyki, która w nich jest złożoną — a sumienie „Głosu Narodu" i „Rozwoju" jest mocno nieczyste — więc widok pisma hebrajskiego boli i wścieka.

Ale mniejsza o etykę —

Jest ponoś w Konstytucyi naszej, w uroczystym jej wstępie, zapewnienie równości, wolności wszystkich obywateli, a jakieś tam rozporządzenie ministerstwa polskiego powiada wyraźnie, że plakaty mogą być wielojęzyczne, byleby i tekst polski był...

Ale to są drobnostki dla „Rozwoju", który jest „państwem w państwie", i ma swoją Konstytucyę, swoją etykę, swoje prawo, istotnie nie mające nic wspólnego ani z literami hebrajskiemi, ani z etyką hebrajską.

Zdzierajcie zatem plakaty hebrajskie — duszę już sobie dawno zdarliście.

Ignotus.

ZGRZYTY.

Wiosna.

Cóż to niesie nam wiosenka
Pośród wieszczych rozanieleń?
Polityków łeb już pęka
I wypuszcza świeżą — zieleń...

Kwitnie niezapominajka
Przy pachnącem źdźble szczypiórka,
Po trzydzieści marek jajka
Składa każda skrzętna kurka...

„Miłość budzi się w przyrodzie!"
Jakto pisze doktór Bölsche
I nadobne Manie, Lodzie
Czują w sobie drgnienia śmielsze..

Któż rozkoszy czas wyrazi?
W sercach jest uczucia zbiornik!
Oto w gaj srebrzystych bazi
Mkną pareczki — na Sikornik...

Radość niesie nam wiosenka
Pośród wieszczych rozanieleń,
Polityków łeb już pęka
I wypuszcza świeżą — zieleń!..

Koren.

Celem uniknięcia przerwy w wysyłce pisma prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc kwiecień.

KRONIKA.

Kraków, 18 marca.

— Z powodu spoczynku sobotniego i wcześniejszego skutkiem tego zamknięcia redakcyi, numer dzisiejszy nie zawiera ostatnich wiadomości telegraficznych i kronikarskich.

KRWAWA AWANTURA NA KROWODRZY.
Starcie policyanta z apaszem.

Wczoraj w południe ulica Warszawska była widownią niezwykłego zajścia. O godzinie 1-ej w południe sześciu znanych rzezimieszków w stanie podochoconym wpadło do szynku Rozalii Stockholmowej przy ul. Warszawskiej l. 51, gdzie prowadzeni przez 19-letniego Henryka Sabudę i 21-letniego Franciszka Białończyka wszczęli awanturę rozbijając urządzenie sklepowe. W czasie awantury, gdy Białończyk dobył noża, a córka właścicielki Dora przerażona wybiegła na ulicę, bandyci korzystając z zamieszania, zrabowali z kasy sklepowej około 20.000 mk, a nadto 18 flaszek wódki wartości 50.000 mk, poczem z łupem wybiegli na ulicę. Tu puścił się za nimi w pogoń posterunkowy Korpak, pełniący właśnie służbę w ulicy i koło rogatki warszawskiej dopadł Białończyka, odbierając mu 8 flaszek wódki. Równocześnie na pomoc Białończykowi nadbiegł drugi bandyta Sabuda i z nożem w ręku rzucił się na posterunkowego, który we własnej obronie dobył szabli i ciął nią w rękę napastnika. Białończyk w czasie tego starcia zbiegł, a rannym Sabudą zajęło się pogotowie ratunkowe. Lekarz pogotowia stwierdził, że bandyta ma silnie przeciętą rękę w przegubiu. Sabudę przewieziono na oddział chirurgiczny szpitala św. Łazarza, a za pozostałymi członkami bandy, których nazwiska zna już policya, wszczęto pościg.

— **Obchód imienin Naczelnika Państwa.** Celem uniknięcia zamieszania w czasie mszy polowej na Rynku krakowskim w niedzielę 19 bm., podaje się do wiadomości reprezentantów władz, stowarzyszeń, delegacyi itp., że do zarezerwowanego miejsca w Rynku należy wchodzić od strony kościoła Maryackiego wzdłuż Sukiennic od ul. św. Jana. Równolegle do linji A—B stanie artylerya, wzdłuż linji C—D inne oddziały wojska, zaś od strony ul. Brackiej młodzież szkolna. Równocześnie Dow. miasta komunikuje, że defilada wojsk odbędzie się nie u wylotu ul. Szczepańskiej, lecz u wylotu ul. Szewskiej.

— **Budżet miejskich szkół dokształcających.** We czwartek 16 bm. odbyło się pod przewodnictwem wiceprezydenta m. Rollego posiedzenie wydziału miejscowego dla szkół uzupełniających, na którem uchwalono preliminarz budżetu tych szkół oraz załatwiono szereg spraw administracyjnych. Według preliminarza koszta utrzymania istniejących w Krakowie 17 szkół dokształcających przemysłowych, zawodowych i handlowych wyniosą w r. 1922 przeszło 15 milionów mk, z których ⅓ część ponosi Gmina, ⅔ skarb Państwa.

— **Życzenia z powodu imienin Naczelnika Państwa.** Na zapytanie skierowane do województwa zawiadamia się, że wojewoda krakowski dr. Gałecki przyjmować będzie w swojem biurze życzenia z powodu imienin Naczelnika Państwa w dniu 19 bm. od godz. 12 do 1 w południe.

— **Ucieczka niezwykłego oszusta.** Policya krakowska poszukuje niejakiego Natana Henryka Hammera (lat 29), rodem z Bursztyna, właściciela firmy Polskie Tow. Handlowe „Plon" we Lwowie, który według informacyi policyi popełnił cały szereg oszustw i sfałszował dokumenty kolejowe przez podrobienie „wtórników" listów przewozowych. Na listy te podjął Hammer w jednym z banków lwowskich 11,913.558 mk z akredytywy, złożonej w tym banku przez związek spółdzielni pracowników poł. kolei państw. w Krakowie. Ponadto Hammer pod pozorem dostawy różnych towarów pobrał 560.000 mk od związku chrześc. robotn. spółdzielni, dalej 160.000 mk od konsumu katolickiej spółdzielni towarowej w Krakowie, zaś 500.000 mk związku katolickich spółdzielni w Krakowie. Po dokonaniu szeregu podobnych o-

...ntów przez pobranie od innych jeszcze firm i osób prywatnych pieniędzy, dochodzących do milionowych kwot, Hammer zbiegł w niewiadomym kierunku.

— „Prowincyonalny“ złodziej ujęty w Krakowie. Wczoraj wpadł w ręce policyi Franciszek Kudziela (lat 25), poszukiwany przez władzę bezpieczeństwa za liczne kradzieże, jakich dopuścił się w szeregu miast prowincyonalnych. Między innemi skradł on na szkodę p. Stefanii Ulrich w Bielsku bieliznę wartości 200.000 mk, nadto dopuścił się Kudziela licznych kradzieży w Ustroniu, Borysławiu i innych miastach. Aresztowanie nastąpiło w hotelu „pod Różą“, gdzie Kudziela chwilowo mieszkał. Złodziejaszka poszukiwał również sąd okręgowy w Cieszynie.

— Młodociany złodziej. Pod zarzutem kradzieży żelaznych części składowych pieca na szkodę inż. Lenarta, prowadzącego budowę domu przy ul. Puławskiego aresztowany został 12-letni Maryan K.

— Podczas obławy sanitarnej, zarządzonej w dniu wczorajszym przez organa policyi, aresztowano kilkanaście kobiet podejrzanego prowadzenia się.

— Echa kradzieży w konsumie „Postęp“. W związku z aresztowaniem konduktora tramwajowego Sajdaka pod zarzutem udziału w okradzeniu konsumu „Postęp“ aresztowano również jego żonę Stanisławę (lat 25). Za dalszymi sprawcami tego włamania policya czyni poszukiwania.

— Wielka kradzież skór. Podczas transportu skór z tutejszego dworca towarowego do firmy Schenitzer przy ul. Dietla 44 skradziono z wózka jeden worek skóry wartości 220.000 mk. Dochodzenia w toku.

— Usiłowane samobójstwo. Wczoraj zawezwano pogotowie ratunkowe do domu pod l. 25 przy ul. Zielonej, gdzie oficyał pocztowy N. N w zamiarze samobójczym przeciął sobie żyły u rąk i nóg. Desperata w ciężkim stanie przewieziono do szpitala św. Łazarza na oddział chirurgiczny. Powód usiłowanego samobójstwa nieznany.

— Pierwszorzędna pracownia krawiecka założona 1872 r. A Bross, Kraków, Floryańska 44, Tel. 3269 donosi, że materyały wiosenne i letnie nadeszły. Wykonanie ubiorów tak z własnych jak i powierzonych materyałów eleganckie — punktualne. Ceny przystępne. Klientom z prowincyi miary i próbuje w dniu zamówienia.

— Konsum „Pomoc“, Stradom 13, zawiadamia, iż począwszy od 17 do 24 bm. przyjmuje się zamówienia na mace. Zarazem zawiadamia się, iż nadszedł transport ubrań dziecinnych od 4 do 12 lat oraz wiedeńskiego obuwia męskiego i różnych artykułów świątecznych.

—oo—

Z teatru, literatury i sztuki.

— Z teatru J. Słowackiego. Dzisiaj symboliczny utwór Rittnera „Dzieci ziemi“ z pp: Bednarzewską, Kosmowską, Klońską, Modzelewską, Ordyńską, Niewiarowiczem, Guttnerem, Krasnowieckim, Malinowskim, Szymborskim. „Dzieci ziemi“ dzięki doskonałej grze cieszą się niesłabnącem powodzeniem od premiery.

Jutro popołudniu arcywesoły „Pan obrońca“, wieczorem uroczyste przedstawienie z racyi imienin Naczelnika Państwa, grany będzie „Horsztyński“, poprzedzony przez hymn narodowy w wykonaniu orkiestry teatralnej, przemówienie rektora dra M. Siedleckiego oraz deklamacyę okolicznościową p. K. Adwentowicza. Ponieważ poniedziałkowe przedstawienie „Mizantropa“ zakupił w całości Związek Kol., arcydzieło Moliera powtórzone będzie następny raz w sobotę 25 bm. Najbliższe przedstawienie „Matki“ we wtorek przyszłego tygodnia.

— Miejski Teatr Opera i Operetka. „Amor w śniegu“ będzie grany w dalszym ciągu dziś w sobotę 18 bm., w poniedziałek 20, wtorek 21 i we środę 22 bm Jutro w niedzielę 19 bm. popoł. „Baron Kimmel“ — wieczór opera Moniuszki „Halka“.

— Z teatru „Nowości“. „Biały mazur“, przepiękna i nadzwyczaj melodyjna operetka Lehara, ukaże się dziś w sobotę jako wznowienie w teatrze „Nowości“. W niedzielę popołudniu o godz. 4-ej po raz 36 „Krowoderskie zuchy“ po cenach zniżonych, a wieczorem o godz. 8 „Dziewczę z Holandyi“. Dyrekcya podaje do wiadomości, że popołudniowe przedstawienia rozpoczynają się od soboty o godz. 4, a wieczorne o godz. 8.

— Wielki raut Syndykatu Dziennikarzy krak., który odbędzie się w niedzielę dnia 19 bm. o godz. 11 w nocy we wszystkich salach Starego Teatru, budzi niezwykle zainteresowanie wśród zwolenników wesołej Muzy i amatorów szalonego tańca. Program części artystycznej już ustalono. Na przywitanie gości oddeklamuje art. dram. Zbucki piękny wiersz znanego poety p. Zielenkiewicza. Wesołe, aktualne piosenki odśpiewa „nasza“ Ordyńska, oraz Wąsowiczówna z „Czarnego Kota“, szereg utworów z poważnego repertuaru odśpiewa p. Pogócka, uczenica prof. Warmutha. Niezwykły zespół humorystów polskich, a to Wyrwicz, Rentgen, Kaden i Kaczorowski rozśmieszy publiczność do ostateczności. Na zakończenie jako przygrywka do ogólnych pląsów, odtańczy p. Ordonówna swojego utworu najnowsze tańce oraz Koszutscy baletowe utwory. Bezpośrednio potem zagrzmią dwie orkiestry i pod wodzą p. J. Nowotarskiego rozpocznie się szalony taniec. Prócz nowych tańców, tańczone będą kadryl i mazur. Bilety do nabycia jeszcze dziś w sobotę od 4—6 pop. oraz w niedzielę od 11—1 pop. w redakcyi „Czasu“. Wieczorem od godz. 9 wieczór w kasie Starego Teatru. Strój wieczorowy. Zaproszeń nie rozsyła się.

— Koncert Sławnego Tria: Deman—Poźniak—Dechert, który odbędzie się w Starym Teatrze w niedzielę 19 bm., zapowiada się świetnie.

— IX. Koncert symfoniczny orkiestry Związku Muzyków Polskich w Krakowie ze współudziałem światowej sławy skrzypka młodocianego Z. Feuermanna, pod batutą dyr. miej. Opery krakowskiej p. Bolesława Walewskiego, odbędzie się nieodwołalnie w niedzielę 19 marca br. w sali Starego Teatru. Przepiękny program oraz współudział znanego już publiczności krakowskiej ze swoich dwóch poprzednich koncertów wirtuoza, obudził w naszem mieście ogólne zainteresowanie o czem najwymowniej świadczy nadzwyczajny popyt biletów. Nieliczne jeszcze pozostałe do nabycia w kasie zamawiań Leserkiewicz i Ska, Kraków, pl. Szczepański obok Starego Teatru. 526

— Egzamina z jęz. Esperanto odbędą się 27 i 29. bm. Kandydaci zechcą zgłosić się do Komisyi egzaminacyjnej przy „Tow. Esperanto“. Sławkowska 6, do 23 bm.

— Krakowskie towarzystwo „Esperanto“ urządza w niedzielę 19 bm. wieczór muzykalno-literacki z obfitym programem.

— W lokalu „Czytelni“ (Rynek gł. 39, II p.), odbędzie się dzisiaj o godz. 4 popołudniu „Popołudnie bajek“ dla młodzieży. Bajki recytować będzie znakomita artystka dramatyczna p. Iza Kozłowska. Nazwisko recytatorki, wybór przecudownych bajek, jakoteż dochód na cele oświatowe, każą się spodziewać, że sala „Czytelni“ wypełni się po brzegi młodzieżą.

— „Iwrija“, Brzozowa 3. Dziś o godz. pół do czwartej referuje p. Stein na temat „Dwie etyki“. Goście mile widziani. 527

Hitachduth, Sala „Ezry“ odczyty: Sobota: A. Menachem n. t. Fejerberg (po hebr.) Niedziela: Wieczór dyskusyjny dla członków. Początek w sobotę o godz. 3 i pół w niedz. o godz. 8-ej wiecz. Wstęp wolny.

—oo—

Z kraju.

Przyjazd dyrektorów J. D. C. do Warszawy. Z Paryża przyjechali do Warszawy członkowie dyrektoryum J. D. C. na Europę pp. Aleksander Landesco i Dawid Szweicer.

Minister bez mieszkania. Nowy minister spraw wewnętrznych p. Kamieński b. wojewoda łódzki niema w Warszawie żadnego mieszkania. Zamieszkał on podobno w jakimś pokoiku opróżnionym na ten cel specyalnie w obrębie pomieszczenia gmachu minist. ul. Nowy Świat 69.

Tło ostatniej zbrodni warszawskiej. Przed kilku dniami donosiliśmy o zamordowaniu obywatela m. Warszawy Kaplińskiego przez niejakiego Włodka. Po przeprowadzeniu przedwstępnego dochodzenia w sprawie tej zbrodni wyjaśniło się, że istotnie zbrodni dokonano nie w celach rabunkowych, ale były to porachunki w sprawach miłosnych. Włodek kochał się w kobiecie, którą zamordowany uwiódł i Włodek wiedząc o tem poprosił z sobą swego wuja Morawskiego na świadka i razem z nim udał się do Kaplińskiego. W chwili, gdy Włodek podniecony, używszy przedtem kokainy, zaczął grozić i gdy Domańska wyskoczyła oknem i wszczęła alarm, Morawski wyszedł i nawet nie wiedział o zabójstwie, dokonanem już po jego wyjściu przez Włodka. Istotnie w kieszeni zabitego Kaplińskiego znaleziono listy pisane przez ową kobietę do niego, w których mu ona czyni wyrzuty za unieszczęśliwienie. Po sprawdzeniu rewolweru Morawskiego stwierdzono, że ze jego rewolweru istotnie nie padł ani jeden strzał.

Rozpowszechniajcie „NOWY DZIENNIK“.

Wspaniałe odcienie włosów we wszystkich kolorach jako blond, złoty, tycjanowski, szatyn, brązowy popielaty, „Sandre“, kruczoczarne. Włosy szpakowate farbuje na różne kolory. 419
Zdumiewający wybór. — Laboratoryum kosmetyczne
Franciszki Budziaszek, Kraków, Grodzka 3.

Ze świata.

Biblia Gutenberga na sprzedaż. Lipskie Muzeum książek i rękopisów, znajdując się w rozpaczliwem położeniu finansowem, postanowiło, w porozumieniu z rządem saskim, wystawić na sprzedaż słynną Biblię Gutenberga, będącą jednym z pierwszych zabytków pracy wynalazcy drukarstwa, zachowanym przytem doskonale. Rijksmuseum w Amsterdamie ofiaruje za ten drogocenny unikat dzisiejsze milionów marek niemieckich, zarząd jednak Muzeum lipskiego pragnąłby, aby zabytek pozostał w Niemczech, a możliwe to będzie tylko wówczas, jeżeli publiczność niemiecka pomoże do pokrycia deficytów i potrzeb Muzeum.

Irlandzkie marki pocztowe. Zarząd poczt angielskich zawiadamia, że puszczone są w obieg marki pocztowe tymczasowego rządu irlandzkiego. Marki te są obiegowemi markami angielskiemi z nadrukiem w języku gaelickim: „Rialtas Sealdachnah Eireann 1922“. Marki te uprawnione są także do frankowania listów w międzynarodowej korespondencyi pocztowej.

—oo—

Ciekawe wiadomości.

Liczba włosów na głowie. Jeden z angielskich lekarzy kobiecych zadał sobie trud obliczenia, ile włosów posiada normalnie człowiek na głowie. Otóż, zdaniem jego, uwłosienie jest wprawdzie bardzo rozmaite, średnio jednak można przyjąć, że na powierzchni cala kwadratowego głowy ludzkiej rośnie 1,000 włosów i że człowiek posiada średnio 120,000 włosów na głowie. Liczba ta jednak ulega wahaniom, blondyni bowiem mają włosy najgęstsze, liczba więc włosów u nich dochodzi do 140,000. Na drugiem miejscu stoją brunecí, posiadający zwykle 108,000 włosów, na trzeciem zaś miejscu — szatyni ze 100,000 włosów. Najmniej włosów liczyć mają osoby rude, u nich bowiem zwykle są bardzo grube. Liczba włosów u osób rudych ma zatem wynosić średnio tylko 90,000.

Nowy klejnot. Panna Johus w Stanach Zjednoczonych wynalazła rodzaj ebonitu, który ma blask dyamentu i kolor różany. Pannie Johus udało się dotychczas wyprodukować 50 okazów tej nowej kompozycyi, która doszła do cen wyższych niż brylanty.

—oo—

Dział gospodarczy.

HANDEL I PRZEMYSŁ.

Projekt ustawy o izbach handlowo-przemysłowych. Projekt ustawy o izbach handlowo-przemysłowych już został opracowany. Zamierza on wprowadzenie instytucyi izb handlowych także na obszarze b. zaboru rosyjskiego i ujednostajnienie ich ustroju i uprawnień na wszystkich ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej. Do uprawnień izb handlowo-przemysłowych będzie należało między innemi obok opiniowania rozporządzeń rządowych również projektów ustaw do Sejmu za pośrednictwem ministerstwa przemysłu i handlu. Dalej będą one prowadziły stale uzupełniane i rewidowane wykazy firm handlowo-przemysłowych i będą informowały władze na ich życzenie o każdej z tych firm z poszczególna. Z pewnych stron urzędowych i fachowych wyrażają zdanie, że byłoby wskazanem utworzenie w Warszawie pewnego rodzaju Centrali izb handlowo-przemysłowych, która grupowałaby przedstawicieli, poszczególnych izb handlowo-przemysłowych lokalnych i która występowałaby jako pewnego rodzaju mandataryuszka wszystkich izb we wszystkich sprawach zawodowych i projektowanych reform wobec rządu.

W sferach gospodarczych powstał nawet projekt, aby polskie izby zagraniczne utworzyły taką samą Centralę w Warszawie.

Europejski rynek zbożowy w r. 1922. Po powrocie z Europy ajenci amerykańskiego departamentu gospodarczo-rolnego pp. Warron i Collendor złożyli sprawozdanie, że stanu zbożowych rynków europejskich.

Niektóre państwa europejskie mają pewną ilość

zboża przeznaczonego na eksport; Rumunja — przeszło 200.000 ton, Węgry 100,000 ton, (pszenicy), Polska — 50,000 ton (żyta).

Tymczasem zboża obcego potrzebują Anglia, państwa skandynawskie, Czecho-Słowacya, Niemcy, Włochy, Austrya, Szwajcarya i Francya. Same Niemcy potrzebują dla konsumcyi 2,000,000 ton, Czecho-Słowacya — 25,000 ton, Austrya 50,000 ton, Włochy około 1,000.000 ton, Francya około 500,000 ton.

W ten sposób zboże amerykańskie ma zapewniony w r. b. zbyt na rynkach europejskich, o ile zdolności nabywcze państw europejskich odpowiadać będą ich zapotrzebowaniom.

FINANSE.

Nauczycielstwo a podatek dochodowy. Ministeryum wyznań rel. i oświecenia publ. poleciło dyrekcyom szkół państwowych, aby zaniechały dalszego potrącania podatku dochodowego z uposażeń służbowych personelu szkolnego. Potrąconego ewentualnie podatku dochodowego za ubiegłe miesiące, o ile wpłacony już jest do kas skarbowych, nie należy zwracać. Kwoty potrącone będą uważane za zaliczki na podatek dochodowy, który pracownicy szkolni będą mieli w przyszłości uiścić.

Projekt banku emisyjnego dla Litwy Kowieńskiej. Tygodnik „Przemysł i Handel" zamieszcza wiadomość, że pomiędzy rządem Litwy Kowieńskiej, a grupą finansistów angielskich, zorganizowaną w „National Metal Bank Ltd." w r. ub. prowadzone były pertraktacye w sprawie powołania do życia banku emisyjnego dla Litwy Kowieńskiej. Jednocześnie z powstaniem banku ma być wprowadzona na Litwie Kowieńskej nowa waluta „lat", która rownać się będzie 0'02 funta szterl. i ma być wymienną na złoto. Jako pokrycie dla emisyi na sumę do 300000 „lat" mają być w ⅓ złoto, a w ⅔ weksle o dwóch znanych podpisach, płatne nie dalej jak za 6 miesięcy, lub zastawy pod pożyczki. Emisya od sumy 300000 „lat" do 500000 „lat" musi być pokryta złotem w połowie. Kapitał banku ma być w ⅓ zebrany drogą subskrypcyi na Litwie i w Anglii, ⅓ ma być subskrybowana przez rząd litewski i ⅓ przez National Metal et Chemical Bank Ltd." Zarząd banku ma się składać z przewodniczącego, 6 członków wybieralnych przez akcyonaryuszy i 2 przedstawicieli rządu litewskiego. W przeciągu 6 lat od otwarcia Banku, „National Metal et Chemical Bank" upoważniony jest do naznaczania dwóch członków zarządu. W razie nieporozumień pomiędzy rządem kowieńskim, a „National Metal et Chemical Bank Ld." w sprawie interpretacyi umowy lub innych sprawach, związanych z działalnością banku, sprawę ma rozstrzygać sąd rozjemczy w Londynie. Każda ze stron wybiera do sądu swego przedstawiciela, a ci wybierają superarbitra. Jeżeli zaś strony nie dojdą do porozumienia superarbitra wybiera rząd szwedzki.

Stan wpływów daniny w całem państwie. Według wykazów, nadeszłych do ministerstwa skarbu stan wpływów daniny w całem państwie przedstawia się do dnia 5 marca następująco: w b. Kongresówce wraz z Warszawą wpłynęło do tego dnia przeszło 4 miljardy marek, z tego w samej Warszawie 1600 milionów marek, w Małopolsce przeszło 2 miljardy 300 milionów. Najlepiej dopisała b. dzielnica pruska, w której wpłynęło 5 miliardów 300 milionów marek. Ogółem wpłynęło do tego dnia około 12 miljardów marek.

W porównaniu z kwotą wymierzoną stan akcyi najlepiej przedstawia się w okręgu izby skarbowej krakowskiej i pomorskiej.

Zakaz tranzakcyi w walutach obcych. Minister spraw wewnętrznych rozesłał okólnik do wszystkich wojewodów, w którym poleca wydać zarządzenia, aby w wypadkach umieszczania ogłoszeń w czasopismach o tranzakcych wewnętrznych z podaniem cen kupna i sprzedaży w walutach obcych (dolarach itp.) winni być pociągani do odpowiedzialności sądowej w myśl artykułu 8 dekretu w przedmiocie tymczasowych przepisów prasowych.

Z giełdy.

Kraków, 17 marca.

Dziś zniżka walut postąpiła naprzód. Dolary spadły o 100 punktów, franki o 10 p., korony czeskie o 2 p., funty szt. o 500 p., marki niem. o ½ p. Jedynie podniosły się korony austryackie o 0'07 p.

Na giełdzie akcyj ruch słaby przy kursach utrzymanych.

Giełda krakowska z dnia 17 marca 1922 r.

Waluty i dewizy.	Waluta markowa				
	Gotówka (banknoty)		Czeki, przekazy i wpłaty		
	Kupna	Sprzedaż	Kupna	Sprzedaż	Transakcya
Dolary St. Zjed.	3900·—	4100·—	3900·—	4100·—	—
Dol. kanadyjskie	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Franki franc.	350·—	365·—	355·—	370 —	365—
Franki belgijskie	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Franki szwajc.	—·—	—·—	—·—	—·—	—
Funty szterlingi	17.000	18.000	17.200	18.200	—
Marki niemieck.	14.75	15·75	14 7[illegible]	15·75	15·70
Korony austr.	—·61	—·65	—·6[illegible]	—·65	—·64
Kor. czesko.-sł.	70·—	73·—	71·—	74·—	73·—

Akcye bankowe.	Waluta markowa		
	ofiar.	żądano	Transakcye
Polski Bank Przem. I-V em.	600·—	700·—	650·—
Bank Hipoteczny	850·—	900·—	
Bank Małopolski	650·—	700·—	
Ziemski Bank Kredyt.	625·—	675·—	
Powszechny Bank Kred.	350·—	400·—	
Bank Z. dla Kresów, Łańcut	600·—	700·—	
Akcye Tow. handl. i przem.			
Pol. Tw. hand. P.T.H. I-IV e.	650·—	700·—	670—675
Handl. Sp. akc. „Impex"	225·—	275·—	
„Polski Glob" I-III em.	600·—	800·—	
C. Hartwig, Poznań	—·—	—·—	
Zegluga Polska	300·—	350·—	
Warsz. Tow. Trans. i Zeglugi	—·—	—·—	
Zieleniewski I-III em.	5200·—	5500·—	
H. Cegielski, Poznań „ex"	2400·—	2600·—	2450—2580
Warsz. Sp. ak. Bud. Par. I-IIe	1300·—	1500·—	1400·—
„Lemiesz" fabr. masz. roln.	—·—	—·—	
„Trzebinia" I-IV em.	1900·—	2100·—	2000·—
Zakłady amunic. „Pocisk"	800·—	900·—	850·—
Huta żelazna, Kraków	—·—	—·—	
„Automotor" fabr. samoch.	1050·—	1150·—	
Fab. Portl.-Cem. Szczakowa	17.000-	18.000-	
„Górka" fabryka cementu	6800·—	7000·—	6900·—
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	6500·—	6800·—	
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	6200·—	6500·—	6300·—
Ska akc. przem. naft. i g. z.	—·—	—·—	
Karpackie Tow. naftowe	—·—	—·—	
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—·—	—·—	
A. T. dla przem. oleju skal.	—·—	—·—	
Polska Nafta	2150·—	2350·—	
Elektr. w Sierszy I-III em.	—·—	—·—	
„Olkos" T. A.	5200·—	5500·—	
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	1000·—	1100·—	
Fabr. przet. tł. w Trzebini	4700·—	4900·—	4825·—
„Krakus" Zj. fab. prz. wysk	2500·—	2700·—	
Fabr. porcel. w Cmielowie	—·—	—·—	
Fabr. cukru w Chodorowie	3300·—	3500·—	3400·—

Giełda warszawska z 17 bm. Dolary Stanów Zjedn. gotówka tranz. 4135—4055, sprzedaż 4075, kupno 4035. Franki belgijskie gotówka tranz. 330. Gdańsk (czeki) tranz. 15·50—14·75, sprzedaż 14·95, kupno 14·55. Belgia (czeki) tranz. 338—335. Berlin (czeki) tranz. 15·50—14·75, sprzedaż 14·95, kupno 14·55 Londyn (czeki) tranz. 18000—17700, sprzedaż 17500, kupno 17600. Nowy Jork (czeki) tranz. 4085—4035. Paryż (czeki) tranz. 375—371 sprzedaż 365, kupno 361 Praga (czeki) tranz. 72. Szwajcarya (czeki) tranz. 800, sprzedaż 790, kupno 786. Wiedeń (czeki) tranz. 58½—58, sprzedaż 58½, kupno 57½. Włoch (czeki) tranz. 210

Kursa dewiz w Wiedniu 17 bm. (L.) Amsterdam 249950 Zagrzeb 2098 Belgrad —— Berlin 2422 Bruksela 559·80 Budapeszt 838·50, Bukareszt —·— Kopenhaga 144475, Londyn 28890, Medjolan 33590, N. Jork 6698, Paryż 5998, Praga 1158450, Zuryeh 123475, Belgia — bułgarskie 4445. dolary 6660·50, marka niemiecka ——, angielskie 28590, francus. 59480, holenderskie 2474·50, włoskie 33190, jugosłowiańskie tysiączki niestempl. 8390, polskie 166·50—168·50, rumuńskie 4870 szwedzkie 170470 szwajcarskie 127975, czeskie 11572 węgierskie ——.

Kursa dewiz w Pradze z 17 bm. Berlin 20·67½ Warszawa 1·30—1·50——. Marka niem. 20·67½. Marka 1·30—1·50——.

Kursa dewiz w Zurychu z 17 bm. (PAT.) Berlin 186, Holandya 193·75, Nowy Jork 515·—, Londyn 22·35, Paryż 46·10, Medyolan 26·——, Bruksela 42·75 Kopenhaga 107·50, Sztokholm 134—, Chrystjania 89·—, Madryt 80·—, Buenos Ayres 184·—, Praga 9·—, Budapeszt 0·63, Zagrzeb 1·60—, **Warszawa 0·12,** Wiedeń 0·07½, Austr. stempl. 0·07½.

Kursa dewiz w Paryżu z 17 bm. Weksle na Niemcy 4³/₃₂, na Amerykę 11·44½, na Belgię 92·62 Holandyę 420·—, na Anglię 48·48, na Włochy 56·50—. Szwajcaryę 217·—, na Hiszpanię 173·75.

Kursa dewiz w Londynie z 17 bm. Weksle na Paryż 45·59½, na Belgię 52·47½, Szwajcaryę 22·25—. Holandyę 11·52¾, Amerykę 433·87, Hiszpanię 21·91½, Włochy 85·87, na Niemcy 1185·—, Wiedeń ——.

TELEGRAMY.

Pierwsze posiedzenie Sejmu po przesileniu gabinetowem.

(Telefonem od naszego korespondenta)

M. **Warszawa.** Dziś ustalono ostatecznie termin pierwszego posiedzenia Sejmu po przesileniu gabinetowem. Pierwsze posiedzenie odbędzie się we wtorek, następne we czwartek i w piątek.

We wtorek odczyta prem. Ponikowski deklaracyę rządu, w której poruszy również sprawę wileńską.

Na czwartkowem lub piątkowem posiedzeniu wygłosi expose minister skarbu p. Michalski.

Z obrad komisyi sejmowych.

Warszawa. PAT. Komisya administracyjna pod przewodnictwem posła Opali przyjęła w całości projekt ustawy o przyznawaniu nagród za zwalczanie przemytnictwa.

Komisya konstytucyjna pod przewodnictwem posła Rataja ustaliła w drugiem czytaniu przydzielenie mandatów poselskich w następujących okręgach wyborczych: Okręg XIV Łódź powiat 7 mandatów, okręg VI kaliski 7 mandatów, okręg XVII częstochowski 6 mandatów, okręg XXI będziński 6 mandatów. Ustalenie okręgów dziewiątego, dziesiątego i jedenastego, dwunastego i piętnastego przyjęto bez zmiany w brzmieniu wniosku podkomisyi. Okręgi wołyńskie komisya postanowiła ustalić na trzy. Opracowanie szczegółów powierzono posłowi Grzędzielskiemu.

Strajk zecerów we Lwowie.

Lwów. (AW). Strejk zecerów trwa w dalszym ciągu. Dzisiaj nie wyszły dzienniki z wyjątkiem dziennika socyalistycznego. Od jutra zacznie wychodzić „Gazeta Wspólna".

MIEJSKI TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Sobota: „Dzieci ziemi".

Niedziela pop.: „Pan obrońca"; wiecz.: „Horsztyński".

MIEJSKI TEATR OPERA I OPERETKA

Sobota: „Amor w śniegu".

Niedziela pop.: „Baron Kimmel"; wieczór: „Halka".

TEATR „BAGATELA"

Sobota pop.: „Dr. Stieglitz"; wiecz.: „Topiel".

OPERETKA TEATRU „NOWOŚCI"

Sobota: „Biały mazur".

Niedziela pop.: „[illegible]owoderskie zuchy"; wiecz.: „Dziewczę z Holandyi".

Kto zgadnie co to jest
M
O
MOKKA
K
A
455

PIŁY
Pierwszy Polski wyrób!
gatrowe
lasowe (owalne i proste)
taśmowe wyrobu
Ia jakości
Pierwszej Polskiej Fabryki pił gatrowych, lasowych i taśmowych
482
Dostarcza hurtownie Firma:
„Przemysł", Kraków, św. Krzyża 1. Tel. 2348.

SZCZURY i MYSZY
stały się w ostanim czasie istną plagą, jako niebezpieczni rozsadnicy różnych zarazków epidemicznych, oraz jako szkodnicy pod względem ekonomicznym.
Celem radykalnego wytępienia **szczurów i myszy** stosujcie preparat
„KAPS"
który okazał się jedynym skuteczn. środkiem niszczącym tych szkodników.
Preperat „Kaps" otrzymać można w aptekach i składach aptecznych.

NAJOSZCZĘDNIEJSZA I NAJLEPSZA JEST

„ATLAS" i „WIKTA"

pasta do obuwia 379

FABRYKA CZERNIDŁA i PASTY „VICTORIA" w Podgórzu.

Drobne ogłoszenia.

Zdolnego czeladnika cukierniczego, który potrafi samodzielnie przy otwartym ogniu gotować i wyrabiać irysy na sposób warszawski przyjmie pod dobrymi warunkami fabryka cukrów Jakób Pasternak i Ska Bielsko, Kolejowa 2. 489

Do wynajęcia 2 pokoje, kuchnia, przedpokój komfort bez łazienki, elektryka w nowo budującej się oficynie za 2 miesiące gotowo w Dz. IV. na 7 lat. Wiadomość pod „Milion 2" do Biura ogłoszeń „Prasa" Karmelicka 16. 475

Akademik ze specyalną znajomością przyrody, matematyki, niemieckiego i filologii udziela lekcyi i przygotowuje do egzaminów. — Zgłoszenia pod „Nauka" do Adm. N. Dz. 522

Młody człowiek mający zamiłowanie do zawodu podróżującego, nawet początkujący, zostanie przyjęty na dobrych warunkach. Pisemne zgłoszenia pod „Rzutki", Kraków, skrytka 105. 476

Panienki

do 3-letniej dziewczynki na kilka godzin dziennie poszukuję. Zgłoszenia osobiste między godz. 2—3 Rapp, Długa 50. 534

Graetz, Geschichte der Juden

12 tomów, sprzedam za 60 tys. M. Zgłosz. piśmnie do Adm. Nowego Dziennika pod „Graetz". 532

Poszukuję 483

zdolnej ekspedyentki

do składu szkła i porcelany Adolf Eder, Kraków, ul. Floryańska L. 6.

SYPIALNIA wiedeńska

kompletna (barokowa) 484 tanio do sprzedania. Wiadomość w składzie szkła i porcelany Adolf Eder, Kraków, Floryańska L. 6.

Wózki dziecinne

poleca najtaniej pracownia i skład wózków

I. BOTWINA

Kraków, ulica Floryańska 30.

Tamże przyjmuje się wszelkie naprawy i odnawianie wózków. — Na żądanie wysyła się kilka fotografii po otrzymaniu 100 mk w znaczkach pocztowych; po odesłaniu zaś tychże nastąpi zwrot znaczków. 159

Na WIOSNĘ! Ubranie męskie za 7.700 lub kostyum damski za 9.250 Mp.

Zakupiwszy duży transport materyałów bezpośrednio z fabryki mamy możność przez czas ograniczony wysyłać każdemu pocztą za zaliczeniem po cenach hurtownych 3 metry (na damski kostyum 3½ metra) pełnej szerokości najnowszego eleganckiego materyału (czysta wełna) w wyższym gatunku, bardzo trwałego i efektownego w drobniutkie krateczki, o wyrobie jedwabno-miękkim, niezbędnym dla każdego z Panów lub Pań, którzy pragną zaopatrzyć się na sezon wiosenny i letni w eleganckie ubranie lub kostyum. Kolory: granatowy, zielony, bronzowy, szary, popielaty, wiśniowy i kowerkot.

Takiż materyał **najlepszego gatunku B,** na męskie ubranie 9.200 Mp., na damski kostyum (3½ metra) 10.100 Mp.

Również wysyłamy kupon na spodnie eleganckie gładkie lub w krateczki po 3000 Mp.

Kupon na spodnie czysto wełniane, czarne tło z białemi paseczkami (do ubrań wizytowych) po 4.800 i 5.500 Mp.

Sztuczki na damskie spódnice w najmodniejsze kraty lub pasy, również i gładkie we wszystkich kolorach po 3.200 Mp.

Sztuczki na bluzki w najmodniejsze desenie i kolory po 2.200 Mp. Takież same z jedwabiem po 3.200 Mp.

Chustki w najmodniejsze kraty, najładniejsze desenie rozmiar 165×135 cm. po 2.500 Mp. za sztukę.

Szewioty (damskie) najlepszego wyrobu, zastępujące w zupełności angielskie materyały, podwójnej szerokości na suknie i kostyumy letnie po 1.850 Mp. za metr we wszystkich najmodniejszych kolorach.

Płócienka i zefiry kolorowe i białe w najnowsze desenie na koszule Słowackiego, fartuchy i dziecinne ubranka itp. po 575 Mp. za metr.

Gotowe dzienne, letnie koszule męskie z mankietami z dobrego zefiru w najmodniejsze desenie i kolory po 1.850 Mp. za sztukę, cena 6 sztuk 10.800 Mp. 1 tuzin 20.000 Mp.

NA LATO! NADZWYCZAJNA OKAZYA! Oryginalne angielskie palta nieprzemakalne dla mężczyzn i kobiet, materyał nadzwyczaj trwały, uszyty podług najnowszej mody, sprzedawane wszędzie po 25.000 Mp. u nas 17.500 Mp.

Wysyłamy natychmiast bez zadatku pocztą za zaliczeniem (płaci się przy odbiorze). Za opakowanie i przesyłkę dolicza się 500 Mp. (Niezależnie od sumy zamówienia).

Bez wszelkiego ryzyka! Kupujący nic nie ryzykuje, gdyż jeśli towar się nie spodoba, takowy przyjmujemy z powrotem i zwracamy pieniądze.

Zamówienia prosimy adresować: Do składu

Henryka Cukiersztejna, Warszawa, II., Złota 21. Tel. 171-28

PP. przyjeżdżających do Warszawy, uprzejmie upraszamy o odwiedzenie naszego składu i osobiste przekonanie się co do gatunku towarów i cen.

Kooperatywom i Kółkom Rolniczym wygodne warunki!
Solidne i staranne wykonania zamówień! 477

Towarzystwo Akcyjne ubezpieczeń „Polonia"

Oddział w Krakowie, ul. św. Krzyża L. 5, II. p.

zawiadamia, że obok ubezpieczeń od ognia, transportów na lądzie i wodzie, szyb i luster od rozbicia, przyjmuje do

ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem

1) Ruchomości domowe (na strychu i w piwnicy przyjmujemy tylko w pewnym procencie);
2) Urządzenia fabryk, biur i kościołów;
3) Towary w sklepach, składach i trafikach;
4) Kasy żelazne, gotówkę, kosztowności, papiery wartościowe, walory tak osób prywatnych, jak banków, kas oszczędności, kantorów wymiany, zakładów zastawniczych, spółek, stowarzyszeń i związków;
5) Uszkodzenie przedmiotów i szyb z okazyi włamania; 536
6) Ubezpieczenia od rabunku kasyerów, posłańców i inkasentów;
7) Ubezpieczenia sezonowe np. w letniskach, zdrojowiskach;
8) Ubezpieczenia na pierwsze ryzyko t. zn. na pewną sumę niższą od ogólnej wartości przedmiotu.

Korzystne warunki i taryfy, szybka i solidna likwidacya szkód. Ajenci w miastach będą na dobrych warunkach przyjęci.

CYKORYĘ Pesachową

najlepszej jakości dostarcza

Radomska Fabryka Cykoryi w Radomiu.

Do odległych miejscowości również w paczkach pocztowych. 490

Magazyn sukien damskich i ubiorów męskich

„SZYK"

M. GISSER, Kraków,

ul. Floryańska L. 36, I. p.

zaopatrzony w bogaty wybór najnowszych materyałów i żurnali, wykonuje wszelkie roboty tak z własnych, jakoteż powierzonych materyałów szybko i starannie 486

Mąkę na mace

461 קמח של פסח

z atestem poważnych rabinów z Kongresówki dostarcza

Jakób Buchweitz

Kraków-Podgórze, ul. Krakusa L. 6

CEMENT PORTLANDZKI
WAPNO RZĄSKA

niezrównanej jakości, uznane jako **najlepsze** dostarcza natychmiast

Tow. Akcyjne L. & C. Kaden

428 **Kraków**

ul. Dunajewskiego 6.

TELEFON 291.

!! Żądajcie natychmiast ofert !!

Zdolna kasyerka

z kilkuletnią praktyką w większem przedsiębiorstwie finansowem, bardzo biegła w rachunkach, znająca buchalteryę, korespod. polsko-niem., pisząca na maszynie zmieni posadę. Łaskawe zgłoszenia pod „Zdolna 20" do Adm. N. Dz. 527

H. LEMBERGER-JUNGERWIRTH

Kraków, Grodzka 32, I. p.

468 **Wielki wybór płaszczy i sukien damskich**

Magazyn wykonuje starannie płaszcze, kostyumy i suknie według najnowszych modeli paryskich z własnych i dostarczonych materyałów. **Ceny konkurencyjne,**

Panny piszącej biegle na maszynie, ze znajomością księgowości podwójnej poszukuje do natychmiastowego wstąpienia **Krajowa Fabryka konfekcyi Sp. z o. p., Kraków, pl. Matejki 4.** Zgłoszenia osobiste przyjmuje się w biurze powyższej fabryki między 9—11 przedpoł. 492

MOTORY

benzynowe marki „Körans" 6-konne nowe, przewoźne oraz 4-konny i gazowy (także na benzynę) firmy Langen & Wolf o sile 18—20 HP dostarcza ze składu natychmiast **Biuro techniczne**

A. ROMER, Kraków, Długa L. 74.

NOWO OTWARTY
MAGAZYN NOWOŚCI
W KRAKOWIE, PRZY UL. SIENNEJ L. 14

poleca na sezon wiosenny:

Kapelusze, obuwie, bieliznę, krawaty, i t. p. artykuły w największym wyborze oraz przybory toaletowe — po cenach konkurencyjnych. 473

Zdolnego urzędnika

z branży żelaznej, dobrze się prezentującego, znającego klientelę Małopolski, przyjmie natychmiast
469 skład fabryczny w Krakowie. Pisemne oferty z podaniem dotychczasowej działalności wraz z referencyami skierować należy Kraków, skrytka pocz. 81.

Nakładem Spół. Wydawniczej. Red. nacz. Dr Izm. Schwarzbart. Red. odpow.: Maks. Goldman — Nowa Drukarnia Dziennikowa, ul. Orzeszkowej 7.